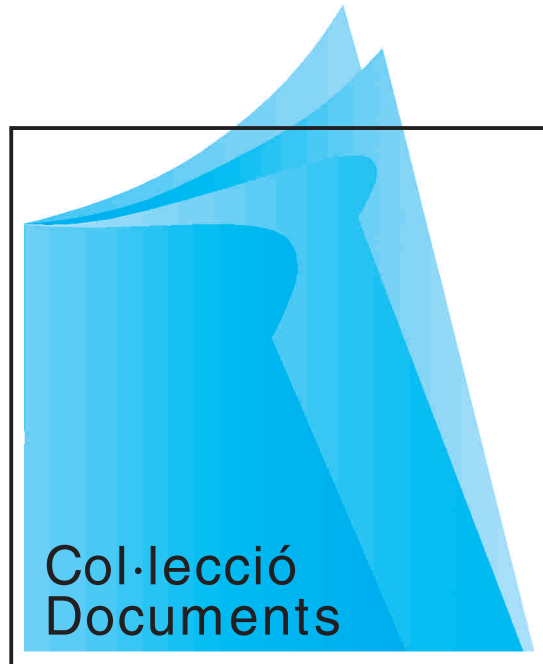

Declaració de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà

Estocolm, juny de 1972

11

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. DADES CIP:

Conferencia de las Naciones Unidas sobre el Medio Humano (1972 : Estocolm)
Declaració de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà : Estocolm, juny de 1972. - (Col·lecció documents ; 11)
I. Queralt, Arnau, ed. II. Catalunya. Departament de Medi Ambient III. Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (Catalunya) IV. Col·lecció: Documents (Catalunya. Departament de Medi Ambient) ; 11
1. Política ambiental - Congressos 2. Medi Ambient - Protecció - Congressos
504.06(061.3)

Títol original: Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment

© Generalitat de Catalunya, 2002

Departament de Medi Ambient
<http://www.gencat.net/mediamb>

Departament de la Presidència
Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya (CADS)
<http://www.cat-sostenible.org>

Desembre de 2002

Tant la traducció com l'edició catalana d'aquest document s'han realitzat sota l'estricta responsabilitat del Departament de Medi Ambient i el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya (CADS), organisme adscrit al Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.

Tiratge: 1.000 exemplars

Disseny i producció gràfica: Fotogravats Barcino

DL: B-51187-2002

Aquesta publicació ha estat realitzada amb paper ecològic 100% (lliure de clor) estucat mat de 135 g i les cobertes en paper ecològic (lliure de clor) estucat mat de 170 g.

Declaració de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà

Estocolm, juny de 1972

INTRODUCCIÓ

Entre els dies 5 i 16 de juny de l'any 1972 va celebrar-se a Estocolm (Suècia) la **Conferència Mundial sobre el Medi Ambient Humà** -coneguda també com a Conferència d'Estocolm-, amb l'assistència de 113 caps d'Estat i de Govern d'arreu del món¹.

Sorgida d'una iniciativa sueca de l'any 1968 -motivada, principalment, per la preocupació sobre la pluja àcida i la presència de nivells molt elevats de pesticides i metalls pesants en els peixos, les aus i els habitants de les ribes del mar Bàltic-, la conferència va esdevenir el primer gran fòrum internacional dedicat a debatre els problemes ambientals del planeta i a intentar trobar-hi possibles solucions.

Els resultats de la conferència van ser:

- **La Declaració de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà** (coneguda també com a Declaració d'Estocolm), que contenia 26 principis relatius als drets i les responsabilitats dels éssers humans envers el medi ambient.

Aquest document reconeixia, entre altres, que les persones tenen el dret de gaudir d'un entorn de qualitat, que els permeti viure dignament i amb benestar, i que hi ha una relació clara entre medi ambient i drets humans -per la qual cosa, per exemple, condemnava l'apartheid i el colonialisme-. També establia que, tot i la sobirania dels Estats sobre els seus recursos naturals i la seva explotació, aquests tenen la responsabilitat de garantir que les activitats realitzades sota la seva jurisdicció o control no tinguin efectes negatius per al medi ambient d'altres Estats o àrees situades més enllà dels seus límits territorials.

- **El Pla d'acció per al Medi Ambient Humà**, que contenia 109 recomanacions genèriques que abraçaven els 6 grans àmbits següents: assentaments humans; gestió dels recursos naturals; contaminació d'abast internacional; aspectes socials i educatius del medi ambient; medi ambient i desenvolupament; i organitzacions internacionals.

- La recomanació de crear un petit secretariat dins del sistema de les Nacions Unides, com a impulsor i coordinador de les seves actuacions ambientals. Aquesta recomanació es va concretar, el mateix any, en la creació del **Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA)**.

D'altra banda, la Conferència d'Estocolm va ser la base a partir de la qual el medi ambient va començar a formar part de les agendes polítiques a escala internacional, nacional i regional. Aquest fet es reflecteix, d'una banda, en la creació d'organismes responsables de la política ambiental arreu del món. Així, mentre abans de la Conferència tant sols hi havia prop de 10 ministeris de medi ambient, l'any 1982 el nombre d'Estats que disposaven de ministeris o secretaries específiques per aquest àmbit era de 110².

De l'altra, aquesta conferència va significar un impuls per a la legislació ambiental internacional i estatal. D'aquesta manera, per exemple, s'ha apuntat que durant el període comprès entre el 1971 i el 1975 es van aprovar una trentena de lleis ambientals en països membres de l'OCDE, que contrasten amb les 4 que van aprovar-se entre 1956 i 1960, les 10 promulgades entre 1960 i 1965 i, finalment, les 18 que ho van ser en el període comprès entre 1966 i 1970³.

¹ Amb l'absència destacada, però, de l'antiga URSS i els seus aliats de l'est d'Europa.

² CLARKE, R., TIMBERLAKE, L. *Stockholm Plus Ten — Promises, Promises? The Decade Since the 1972 UN Environment Conference*. London: Earthscan, 1982.

³ LONG, B.L. *International Environmental Issues and the OECD 1950-2000: An Historical Perspective*. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development, 2000.

Principis de la Declaració d'Estocolm

1. S'ha d'afirmar els drets humans i condemnar l'apartheid i l'opressió colonial.
2. S'ha de preservar els recursos naturals.
3. S'ha de mantenir la capacitat de la terra per produir recursos vitals renovables.
4. S'ha de protegir la fauna i flora silvestres.
5. Els recursos no renovables han de ser compartits i s'ha d'evitar el perill del seu esgotament.
6. La contaminació no ha d'excedir la capacitat pròpia del medi ambient de neutralitzar-la.
7. S'ha de prevenir la contaminació dels oceans.
8. El desenvolupament és indispensable per millorar les condicions del medi ambient.
9. Els estats en vies de desenvolupament requereixen d'assistència.
10. Els països en desenvolupament necessiten preus raonables per a les seves exportacions, com element essencial per a l'ordenació del medi ambient.
11. Les polítiques ambientals no han d'afectar el procés de desenvolupament.
12. Els països en desenvolupament requereixen de diners per aplicar mesures de protecció ambiental.
13. Cal una planificació integrada del desenvolupament.
14. Una planificació racional ha de resoldre els conflictes entre el desenvolupament i el medi ambient.
15. S'ha d'aplicar la planificació als assentaments humans de cara a eliminar problemes ambientals.
16. Els governs han d'establir les seves pròpies polítiques demogràfiques.
17. Les institucions nacionals competents han de planificar la utilització dels recursos ambientals naturals dels Estats.
18. La ciència i la tecnologia han d'utilitzar-se per millorar el medi ambient.
19. És essencial oferir educació en qüestions ambientals.
20. S'ha de promoure la recerca sobre els problemes ambientals, especialment als països en desenvolupament.
21. Els Estats poden explotar els seus recursos propis com desitgin, però sense posar en risc els dels altres.
22. Si es posa en risc els recursos d'una altra nació, s'ha de pagar una compensació.
23. Cada nació ha d'establir les seves pròpies normes.
24. Els Estats han de cooperar en qüestions internacionals.
25. Els organismes internacionals han de contribuir a protegir el medi ambient.
26. S'han d'eliminar les armes de destrucció massiva.

Font: Clarke & Timberlake, 1982.

DECLARACIÓ DE LA CONFERÈNCIA DE LES NACIONS UNIDES SOBRE EL MEDI AMBIENT HUMÀ

La Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà, havent-se reunit a Estocolm del 5 al 16 de juny de 1972, i havent considerat la necessitat d'una visió comuna i d'uns principis comuns que inspirin i orientin els pobles del món en la preservació i millora del medi humà,

Proclama que:

1. L'home és alhora criatura i modelador del medi que li proporciona suport físic i li dóna l'oportunitat de créixer intel·lectualment, moral, social i espiritual. En la llarga i tortuosa evolució de la raça humana sobre aquest planeta s'ha arribat a un punt en el qual, amb la ràpida acceleració de la ciència i la tecnologia, l'home té el poder de transformar el seu medi d'innombrables formes i a una escala sense precedents. Ambdós aspectes del medi humà, el natural i el fet per l'home, són essencials per al seu benestar i per poder gaudir dels drets humans bàsics, i el mateix dret a la vida.
2. La protecció i millora del medi humà és un tema cabdal que afecta el benestar dels pobles i el desenvolupament econòmic a tot el món; és el desig urgent dels pobles de tot el món i el deure de tots els governs.
3. L'home ha d'anar acumulant experiències constantment i continuar descobrint, inventant, creant i avançant. En els nostres dies, la capacitat humana per transformar l'entorn, si s'usa amb saviesa, pot dur a tots els pobles els beneficis del desenvolupament i l'oportunitat de millorar la seva qualitat de vida. Si s'aplica erròniament o sense cura, el mateix poder pot provocar uns danys incalculables als éssers humans i al seu medi. Al nostre voltant, veiem cada vegada més indicis dels danys causats pels homes a diferents regions de la terra: nivells de contaminació perillosos a l'aigua, l'aire, la terra i els éssers vius; alteracions importants i no desitjables de l'equilibri ecològic de la biosfera; destrucció i esgotament de recursos insubstituïbles; i greus deficiències, perjudicials per a la salut física, mental i social de l'home, en el medi creat per l'home, especialment en el seu medi laboral i de vida.
4. Als països en desenvolupament, la majoria dels problemes ambientals vénen provocats pel subdesenvolupament. Milions de persones segueixen vivint amb uns nivells molt per sota dels mínims que es requereixen per a una existència humana digna, privats dels aliments i la roba adequats, habitatge i educació, salut i higiene. Per tant, els països en desenvolupament han d'orientar els seus esforços al desenvolupament, tenint presents les seves prioritats i la necessitat de preservar i millorar el seu medi. Amb la mateixa finalitat, els països industrialitzats haurien d'esforçar-se per reduir la distància entre ells i els països en desenvolupament. En els països industrialitzats, els problemes mediambientals normalment estan vinculats a la industrialització i el desenvolupament tecnològic.
5. El creixement natural de la població planteja problemes continus a la preservació del medi i caldria adoptar polítiques i mesures adequades, de la manera que fos adient, per fer-hi front. De totes les coses del món, les persones són la més valuosa.

Són les persones les que impulsen el progrés social, creen riquesa social, desenvolupen la ciència i la tecnologia i, treballant molt, transformen contínuament el medi humà. Juntament amb el progrés social i l'avanç de la producció, la ciència i la tecnologia, augmenta la capacitat de l'home per millorar el medi amb cada dia que passa.

6. S'ha arribat a un punt en la història en què cal que definim les nostres accions a tot el món amb molta més cura pel que fa a les seves conseqüències ambientals. Amb la ignorància i la indiferència podem causar un dany massiu i irreversible a l'entorn terrestre del qual depenen la nostra vida i el nostre benestar. En canvi, amb un coneixement ple i una acció sàvia, podem aconseguir per a nosaltres i la nostra posteritat una vida millor en un medi més a l'alçada de les necessitats i esperances humanes. Hi ha perspectives molt àmplies per a la millora de la qualitat del medi i la creació d'un nivell de vida bo. El que cal és un estat mental entusiasta, tot i que tranquil, i una tasca intensa, tot i que ordenada. Per poder assolir la llibertat en el món natural cal que l'home faci servir el coneixement per construir, juntament amb la natura, un medi millor. Defensar i millorar el medi humà per a les generacions presents i futures ha esdevingut un objectiu cabdal per a la humanitat —un objectiu que cal perseguir en harmonia juntament amb els objectius establerts i fonamentals de pau i de desenvolupament econòmic i social mundial.
7. Per tal d'assolir aquest objectiu ambiental caldrà que ciutadans i comunitats, empreses i institucions a tots els nivells, acceptin la responsabilitat i la comparteixin de manera equitativa en esforços comuns. Els individus en tots els camins de la vida i les organitzacions en molts dels seus àmbits, per mitjà dels seus valors i el conjunt de les seves accions, configuraran el medi mundial del futur.

Els governs locals i nacionals arrossegaran la càrrega més pesada amb la política mediambiental a gran escala i l'acció dins les seves jurisdiccions. També cal que hi hagi una cooperació internacional per tal de poder obtenir els recursos per donar suport als països en vies de desenvolupament perquè compleixin amb les seves responsabilitats en aquest àmbit. Una altra classe creixent de problemes mediambientals, ja sigui perquè són d'abast regional o global o perquè afecten el regne internacional comú, necessitaran una cooperació extensiva entre les nacions i l'acció entre les organitzacions internacionals per a l'interès comú.

La Conferència fa una crida als governs i als pobles per exercir esforços comuns per a la preservació i millora del medi humà en benefici de tots els pobles i per a la seva posteritat.

Principis

Declara la convicció comuna que:

Principi 1

L'home té el dret fonamental a la llibertat, la igualtat i a unes condicions de vida adequades, en un medi que tingui una qualitat que permeti una vida digna i un benestar, alhora que es fa càrrec de la solemne responsabilitat de protegir i millorar el medi per a les generacions presents i futures. En aquest aspecte, resten condemnades i s'han d'eliminar les polítiques que fomenten o perpetuen l'*apartheid*, la segregació racial, discriminació, colonialisme i altres formes d'opressió i dominació estrangera.

Principi 2

Els recursos naturals de la terra, inclosos l'aire, l'aigua, la terra, la flora i la fauna, i, en especial, les mostres representatives dels ecosistemes naturals, cal que estiguin protegits en benefici de les generacions presents i futures per mitjà d'una planificació o gestió acurada, tal com sigui adient.

Principi 3

Cal conservar la capacitat de la terra per produir recursos renovables vitals i, sempre que sigui possible, recuperar-la o millorar-la.

Principi 4

L'home té la responsabilitat especial de salvaguardar i gestionar amb saviesa el patrimoni de la fauna i el seu hàbitat, que en l'actualitat corren un greu perill a causa d'una combinació de factors adversos. Per tant, cal atorgar importància en la planificació per a un desenvolupament econòmic a la conservació de la natura, incloent-hi la fauna.

Principi 5

Cal usar els recursos no renovables de la terra de tal manera que s'eviti el perill d'un exhauriment futur i per garantir que els beneficis d'aquest ús arriben a tota la humanitat.

Principi 6

Per tal de garantir que no s'infringeixin danys greus o irreversibles als ecosistemes, cal aturar l'abocament de substàncies tòxiques o d'altres substàncies i l'emissió de calor en quantitats o concentracions que excedeixen la capacitat del medi perquè siguin inofensives. Cal donar suport a la lluita justa contra la contaminació dels pobles dels països afectats.

Principi 7

Cal que els estats emprenguin totes les accions possibles per evitar la contaminació dels mars amb substàncies que puguin generar amenaces a la salut humana, danyar els recursos vius i la vida marina, danyar els serveis o interferir amb altres usos legítims del mar.

Principi 8

El desenvolupament econòmic i social és essencial per garantir un medi laboral i de vida favorable per a l'home i per crear unes condicions a la terra que són necessàries per a la millora de la qualitat de vida.

Principi 9

Les deficiències del medi generades per les condicions de subdesenvolupament i els desastres naturals presenten problemes greus i la millor manera de posar-hi remei és accelerar el desenvolupament transferint-los quantitats substancials d'ajuda financera i tecnològica com a complement a l'esforç nacional dels països en desenvolupament i administrant-la en el moment adient, tal com sigui precís.

Principi 10

Per als països en desenvolupament, l'estabilitat dels preus i uns guanys adequats per als articles primaris i matèries primeres són essencials per a la gestió del medi, atès que cal tenir en compte factors econòmics i processos ecològics.

Principi 11

Les polítiques ambientals de tots els estats han de refermar i no afectar negativament el potencial de desenvolupament present o futur dels països en desenvolupament, ni tampoc han de posar entrebancs a l'assoliment d'unes millors condicions de vida per a tothom, i cal que els estats i les organitzacions internacionals emprenguin les accions adients amb l'objectiu d'arribar a un acord per complir les conseqüències econòmiques nacionals i internacionals possibles, derivades de l'aplicació de mesures ambientals.

Principi 12

Cal fer accessibles els recursos per preservar i millorar el medi, tenint en compte les circumstàncies i requeriments concrets dels països en desenvolupament i qualsevol cost que puguin derivar del fet d'incorporar garanties ambientals en la planificació del desenvolupament i la necessitat de posar a la seva disposició, quan així ho requereixin, suport addicional internacional tècnic i financer amb aquesta finalitat.

Principi 13

Per tal d'assolir una gestió més racional dels recursos i, així, millorar el medi, els estats haurien d'adoptar un enfocament integrat i coordinat de la planificació del seu desenvolupament, per garantir que aquest és compatible amb la necessitat de protegir i millorar el medi en benefici de la seva població.

Principi 14

La planificació racional constitueix una eina essencial per reconciliar qualsevol conflicte entre les necessitats del desenvolupament i la necessitat de protegir i millorar el medi.

Principi 15

Cal aplicar la planificació als establiments i urbanitzacions humans amb la finalitat d'evitar els efectes adversos sobre el medi i obtenir el màxim benefici social, econòmic i mediambiental per a tothom. En aquest sentit, cal deixar de banda els projectes que s'han elaborat amb fins de domini colonialista i racista.

Principi 16

Caldria aplicar aquelles polítiques demogràfiques que no perjudiquen els drets humans bàsics i que els governs afectats considerin adequades en aquelles regions on la taxa de creixement de la població o unes concentracions de població excessives poden tenir uns efectes adversos sobre l'entorn del medi humà i ser un entrebanc per al desenvolupament.

Principi 17

Cal confiar a les institucions nacionals adients la tasca de planificar, gestionar o controlar els 9 recursos ambientals dels estats amb la finalitat de millorar la qualitat del medi.

Principi 18

Cal aplicar la ciència i la tecnologia, com a part de la seva contribució al desenvolupament econòmic i social, per identificar, evitar i controlar els riscos ambientals i la resolució de problemes ambientals i per al bé comú de la humanitat.

Principi 19

És essencial educar en temes ambientals a les generacions més joves i les adultes, atorgant la consideració deguda als menys privilegiats, per tal d'ampliar la base d'una opinió il·lustrada i una conducta responsable dels individus, empreses i comunitats en la protecció i millora del medi en tota la seva dimensió humana. També és essencial que els medis de comunicació de masses evitin contribuir al deteriorament del medi, i que, en canvi, difonguin informació de naturalesa educativa sobre la necessitat de projectar i millorar el medi per tal de permetre que l'home es desenvolupi en tots els aspectes.

Principi 20

Cal fomentar en tots els països, en especial els països en desenvolupament, la recerca i el desenvolupament científic en el context dels problemes mediambientals, tant nacionals com multinacionals. En relació amb això, cal donar suport i ajudar al flux lliure d'informació científica actualitzada i a la transferència d'experiències, per tal de facilitar la resolució de problemes ambientals; cal fer accessibles les tecnologies ambientals als països en desenvolupament en termes que afavoreixin la seva difusió més àmplia sense que suposin una càrrega econòmica per als països en desenvolupament.

Principi 21

Els estats tenen, d'acord amb la Carta de les Nacions Unides i els principis del dret internacional, el dret sobirà d'explotar els seus recursos de conformitat amb les seves pròpies polítiques ambientals, i la responsabilitat de garantir que les activitats sota la seva jurisdicció o control no causen danys en el medi d'altres estats o d'àrees més enllà dels límits de la seva jurisdicció nacional.

Principi 22

Cal que els estats cooperin en el desenvolupament continuat del dret internacional que afecta la responsabilitat i la compensació a les víctimes de la contaminació i altres danys mediambientals provocats per activitats sota la jurisdicció o control d'aquests estats a àrees més enllà de la seva jurisdicció.

Principi 23

Sense perjudici dels criteris que pugui acordar la comunitat internacional, o de les normes que s'hagin de determinar a escala nacional, serà essencial en tots els casos prendre en consideració els sistemes de valors que prevalen a cada país, i fins a quin punt es poden aplicar les normes que són vàlides per als països més avançats, però que poden no ser les més adients i tenir un cost social injustificat per als països en desenvolupament.

Principi 24

Les qüestions internacionals que afecten la protecció i millora del medi s'haurien de tractar amb esperit cooperatiu per part de tots els països, grans i petits, sobre una mateixa base.

És essencial una cooperació per mitjà d'acords multilaterals o bilaterals o altres mitjans adients per controlar, prevenir, reduir i eliminar eficaçment els efectes adversos per al medi derivats de les activitats realitzades en tots els àmbits, de tal manera que es tinguin presents, tal com correspon, la sobirania i els interessos de tots els estats.

Principi 25

Els estats han de garantir que les organitzacions internacionals desenvolupin un paper coordinat, eficaç i dinàmic en la protecció i millora del medi.

Principi 26

Cal estalviar a l'home i el seu medi els efectes de les armes nuclears i tots els altres mitjans de destrucció en massa. Els estats han d'esforçar-se per arribar a un acord ràpidament, en els òrgans internacionals rellevants, sobre l'eliminació i destrucció total d'aquestes armes.

21a reunió plenària
16 de juny de 1972

